

ProBiblio

voor bibliotheken

CONCEPT MEDIABAR 2013

Adviesdocument

Colofon

Adviesdocument concept Mediabar
Dit adviesdocument is bedoeld ter voorbereiding van het opstarten van een Mediabar in de bibliotheek.
© ProBiblio, maart 2013

Auteur: Babette Egges-Huijsmans

De inhoud is tot stand gekomen in samenwerking met:
Bibliotheek Kennemerwaard

- Bibliotheek Hoeksche Waard
- Bibliotheek Den Haag
- De Bibliotheek, Weesp
- KopGroep Bibliotheken
- Bibliotheek Heiloo
- Bibliotheek Rotterdam
- Bibliotheek Waterland
- Bibliotheek Zuid Hollandse Delta
- Bibliotheek Rijn en Venen
- Bibliotheeknetwerk Zuid Holland Zuid Oost
- Bibliotheek Maassluis

Voor meer informatie

Erik Reuvers, tel. 023 55 46 295 / 06 21 24 13 71,
e-mail ereuvers@probiblio.nl
Babette Egges-Huijsmans, tel. 023 55 46 206 / 06 24 99 77 96,
e-mail begges@probiblio.nl

Het bibliotheekwerk in Noord- en Zuid-Holland is mede mogelijk dankzij substantiële subsidie van de Provincie Noord-Holland en de Provincie Zuid-Holland.

Verantwoording	3
Inleiding	4
Uitgangspunten	4
Concept	6
Suggestielijst	11

VERANTWOORDING

Het concept Mediabar maakt onderdeel uit van het beleid van ProBiblio dat geformuleerd is in het programmaplan Mediawijsheid (2011-2013). Het concept bevat basisinformatie over de inhoud en het opzetten van een Mediabar als onderdeel van de bibliotheek als Huis van de Mediawijsheid. Hiermee ondersteunt ProBiblio openbare bibliotheken in Noord- en Zuid-Holland bij het verder vormgeven van hun lokale mediawijsheidtaken.

INLEIDING

De definitie van mediawijsheid is als concept in 2005 door de Raad voor Cultuur geïntroduceerd: kennis, vaardigheden en mentaliteit waarover burgers en instellingen moeten beschikken om zich bewust, kritisch en actief te kunnen bewegen in de gemedialiseerde wereld. De overheid heeft het belang hiervan onderstreept en zichzelf de doelstelling gegeven burgers en instellingen meer mediawijs te laten worden. Hierdoor zijn zij in staat om met gebruik van nieuwe media actief te participeren in de samenleving. In het behalen van deze doelstelling hebben bibliotheken een belangrijke rol gekregen: zij treden op als Huis van de Mediawijsheid waar burgers kunnen kennismaken met nieuwe media en vragen hierover kunnen stellen.

Met het concept Mediabar biedt ProBiblio een praktische methode om concreet en zichtbaar invulling te geven aan de rol van Huis van de Mediawijsheid.

In 2011 is het cocreatietraject 'Doorontwikkelen Mediabar' gehouden. Dit traject vormde de basis voor de eerste versie van dit adviesdocument. In samenwerking met vijf bibliotheken heeft ProBiblio de praktische inzetbaarheid van het concept Mediabar onderzocht, waarbij met name is gekeken naar de inhoudelijke invulling

en relevante toepassingen van de hardware. In de periode daarna zijn alle vijf bibliotheken verdergegaan met het op maat maken van hun Mediabar om deze meer te laten aansluiten op de eigen dienstverlening. Deze ervaringen en initiatieven zijn aan het adviesdocument toegevoegd en vormen samen een update van het concept Mediabar medio 2012.

In 2012 hebben nog zeven bibliotheken een Mediabar opgenomen in hun dienstverlening. Allemaal hebben ze een eigen invulling gegeven aan het concept om deze aan te sluiten op de wensen en behoeften van de eigen klantenkring. De ervaringen die deze bibliotheken hebben opgedaan zijn aan deze laatste versie¹ van het adviesdocument toegevoegd.

UITGANGSPUNTEN

Wat is het concept 'Mediabar'?

Het concept 'Mediabar' is een kapstok voor alle mediawijsheidactiviteiten van uw bibliotheek. Onder deze noemer biedt de bibliotheek activiteiten aan voor de doelgroep(en) die zij graag wil bereiken en meer mediawijs wil maken. Bijvoorbeeld met een Tabletcafé, 7 Dingen-cursus voor volwassenen, een digitaal inloopspreekuur of een gametoernooi.

Daarnaast kan een Mediabar verschillende fysieke vormen aannemen, afhankelijk van de invulling die uw bibliotheek er zelf aan wil geven. Het kan een vaste en/of mobiele plek zijn in de bibliotheek waar bezoekers informeel en laagdrempelig kennismaken met verschillende nieuwe media en hardware. Medewerkers geven uitleg over de gepresenteerde media en hardware, laten zien hoe het werkt en leggen hierbij zoveel mogelijk een link met de dienstverlening in de bibliotheek. Dit kan gaan om nieuw aangekochte hardware, maar ook hardware die de bibliotheek al bezit heeft, en dus al bekend is bij de medewerkers, kan onderdeel van de Mediabar worden.

Heiloo: Tabletcafé met presentatie over beveiligen van tablets en pc's

Kortom, het doel dat uw bibliotheek voor ogen heeft, bepaalt de invulling van de Mediabar. Dit kan een combinatie zijn van activiteiten en hardware tonen, maar u kunt er ook bewust voor kiezen om alleen activiteiten voor het publiek aan te bieden onder de noemer Mediabar. Welke opzet u ook kiest, uw bibliotheek geeft met de Mediabar zichtbaar invulling aan haar mediawijsheidtaken voor klanten.

Doordat bibliotheken steeds meer hun eigen invulling geven aan het concept Mediabar, ontstaan er ook meerdere namen. In sommige gevallen kun je niet echt spreken van een 'bar' en wordt bijvoorbeeld de term 'gadgetplein' of 'medialab' gebruikt. Bibliotheken zijn vrij om zelf een naam te bepalen die past bij de lokale situatie.

Waarom een Mediabar?

Enkele redenen om een Mediabar te starten in uw bibliotheek:

- In de huidige complexe informatiemaatschappij is behoefte aan een onafhankelijk instituut dat mensen wegwijst in het veranderende medialandschap. De bibliotheek heeft hierin een belangrijke rol te vervullen.
- Uw bibliotheek maakt een verandering door van een organisatie die gecentreerd is rondom het uitlenen van boeken naar een multimediaal instituut en geeft hier met de

Mediabar concrete invulling aan.

- De Mediabar geeft verdieping aan de dienstverlening voor bestaande klanten en trekt daarnaast nieuwe klanten aan.

Per bibliotheek zullen de redenen om een Mediabar te starten verschillen. Belangrijk hierbij is na te gaan welk effect u wilt bereiken met de Mediabar, en wanneer de Mediabar voor uw bibliotheek succesvol is te noemen. Bijvoorbeeld bij het binnenhalen van een specifieke doelgroep of ondersteuning bieden aan het onderwijs. Idealiter wordt dit bepaald in een jaarplan Mediawijsheid of algemener: in het beleidsplan van uw bibliotheek. Daarna kunt u concreet de effecten voor de komende jaren benoemen. Als er (nog) geen jaarplan Mediawijsheid is of mediawijsheid wordt niet duidelijk benoemd in het beleidsplan, dan kan het nadenken over de invulling van de Mediabar hiervoor een eerste aanzet zijn.

Doelgroepen

De doelgroepen die het meeste gebruikmaken van de Mediabars zijn jeugd, jongeren en senioren. Dit is een gevolg van bewuste keuzes: door de Mediabar te plaatsen in de jongerenhoek, of door de Mediabar prominent op een centrale positie in de bibliotheek te plaatsen.

Jeugd en jongeren tonen vooral interesse in de apparatuur door ermee te spelen en te experimenteren. Senioren zijn vooral nieuwsgierig om apparaten eens te bekijken en zelf in handen te hebben waar ze al meer over gehoord hebben. Deze laatste doelgroep vraagt de meeste uitleg aan de medewerkers of komt naar activiteiten.

Een belangrijke derde doelgroep vormen de medewerkers. Zij zijn het visitekaartje van de bibliotheek en met hun inzet valt of staat het succes van de Mediabar. Zoals een manager het verwoordde: 'De Mediabar is een succes als mijn medewerkers er met zelfvertrouwen bij staan'. Daarom is het belangrijk om uw medewerkers vooraf uitgebreid te laten kennismaken met de apparatuur die wordt geplaatst en uitleg te geven hoe zij vanuit de apparatuur

Kopgroep: uitleg in de Mediabar

een link kunnen leggen met de dienstverlening van de bibliotheek. Bijvoorbeeld:

- de Bibliotheek-app op een iPad of Android tablet plaatsen
- boeken uit de ePortal downloaden
- verwijzen naar een komend gametoernooi of digitaal spreekuur op de website

CONCEPT

Het concept Mediabar bestaat uit een aantal aspecten die zijn samengevat in zeven P's:

- 1 Publiek
- 2 Programmering
- 3 Personeel
- 4 Producten
- 5 Presentatie
- 6 Protection
- 7 ProBiblio

Publiek

In het hoofdstuk Uitgangspunten werd al aangegeven welke doelgroepen het meeste gebruikmaken van de bestaande Mediabars. Maar uw bibliotheek kan ook voor andere of meer specifieke doelgroepen kiezen, bijvoorbeeld ondernemers of jonge moeders. Het beleid van uw bibliotheek zal het uitgangspunt zijn bij deze keuze. In de praktijk worden de volgende doelgroepen vaak als eerste genoemd:

- Personeel: laat medewerkers van elkaar leren, maar ook van (jongere) klanten die veel ervaring en affiniteit hebben met het gebruik van nieuwe media en hardware.
- Cursisten die mediaontwikkelingen volgen. Bijvoorbeeld cursisten computer- en internetvaardigheden. Deze klanten hebt u al in huis en zijn geïnteresseerd in het onderwerp. U beschikt over de adresbestanden. De cursisten kunnen fungeren als ambassadeurs naar een breder publiek.
- Vmbo'ers: zij zijn technisch vaardig maar vaak niet mediawijs.
- Ouders en verzorgers primair en/of voortgezet onderwijs.

- Bestaande klanten: integreer voor deze groep de Mediabar zoveel mogelijk in de bestaande dienstverlening.
- Professionele intermediairs, zoals docenten of jeugdwerkers.

Programmering

Een belangrijk onderdeel van de Mediabar vormen de activiteiten. De eerste stap is inventariseren wat uw bibliotheek al aanbiedt aan het publiek op het gebied van mediawijsheid. Misschien zijn deze activiteiten al een vast onderdeel van uw dienstverlening, maar u kunt er via de Mediabar extra aandacht op vestigen. Afhankelijk van de doelgroep(en) waarvoor u hebt gekozen, kunt u de programmering opstellen. Het gebruik van de fysieke Mediabar kan hierin een belangrijke rol spelen. Bekijk in welke apparaten en toepassingen uw doelgroep geïnteresseerd is en speel hier op in met uw aanbod.

De volgende activiteiten zijn door bibliotheken en/of (in samenwerking met) ProBiblio ontwikkeld:

- Digitaal inloopsprekkuur: één middag per week een open inloop waar het publiek terecht kan met digi-vragen.
- Korte workshops: in één of twee uur wordt uitleg gegeven over bijvoorbeeld verschillen tussen tablets, Twitter, Facebook, lifehacking enzovoort.
- Tabletcafé: drie keer per maand een open inloop voor tabletbezitters en geïnteresseerden om ervaringen uit te wisselen over onder andere apps, eBooks binnenhalen, e-mail-adressen koppelen aan tablets enzovoort.
- Social media lunchcafé: één keer per maand uitleg over de ins en outs van sociale media met een lunch tegen gereduceerd tarief in het leescafé.
- Jongerenraad: één keer per twee maanden bespreekt de raad de inhoud en programma's van de jongerenhoek en de Mediabar.
- 7 Dingen: variant op 23 Dingen, speciaal ontwikkeld voor klanten om in zeven stappen meer te leren over het sociale web. Medewerkers van de bibliotheek geven de training.
- Web 2.0 dingen: een zelfstandig, of onder begeleiding, te volgen cursus over onderwerpen als Twitter, YouTube, Google et cetera, inclusief stap-voor-stap-handleidingen.

Naast deze activiteiten is het belangrijk om klanten zoveel mogelijk bij de Mediabar te betrekken onder het motto 'the floor is yours!'. Laat hen weten dat de Mediabar er is, wat de mogelijkheden zijn en werk samen aan de programmering.

Personeel

In een bibliotheek waar een Mediabar staat, zijn de basistaken van een front-office medewerker:

- Op eigen initiatief klanten benaderen die interesse tonen in de Mediabar.
- Het beantwoorden van basisvragen over nieuwe media in de breedste zin van het woord. De medewerker assisteert bij het gebruik van de hardware of legt uit hoe de hardware ondersteuning biedt bij de dagelijkse informatiestromen en wat dit betekent voor de klant. De medewerker is in staat deze basiskennis duidelijk en in simpele bewoordingen over te brengen.
- Koppelingen maken tussen de hardware en de bibliotheek. Hiermee wordt bedoeld dat de medewerker de hardware onder meer inzet om de collectie en/of diensten van de bibliotheek te raadplegen. Denk bijvoorbeeld aan het plaatsen van eBooks op een iPad of het downloaden de Bibliotheek-app op een smartphone.
- Verwijzen naar programmering rondom de Mediabar.
- Organiseren en/of uitvoeren van Mediabar-programmering.

Een medewerker van de Mediabar beschikt idealiter over de volgende eigenschappen:

- open, enthousiast en nieuwsgierig
- dienstverlenend en klantvriendelijk
- pro-actieve houding en interesse in media en mediagebruik

Maassluis: Mediabartraining voor personeel

- mediabewust
- bewust van veranderend medialandschap en mediagebruik
- affiniteit met mensen en nieuwe media en de verbinding tussen beiden
- mediavaardig
- kennis van hardware- en (internet)toepassingen opdoen, bijhouden en overbrengen
- verbinding kunnen maken tussen techniek en content
- mediaparticiperend
- actief gebruikmaken van internet en sociale media (Twitter, Facebook et cetera) voor de bibliotheek

In de praktijk kunnen deze eigenschappen over meer medewerkers verspreid zijn of is bijscholing van medewerkers nodig. ProBiblio biedt bij de start van een Mediabar een training aan in de bibliotheek om medewerkers in eerste instantie vertrouwd te maken met de apparatuur en basisvragen van klanten over de apparatuur te kunnen beantwoorden. Vergeet tot slot niet om ook klanten te betrekken bij keuzes die u maakt in de programmering en aanschaf van nieuwe hardware. Dit kan bijvoorbeeld via een ideeënbox, vragenlijst, sociale media of met een speciaal Mediabarpanel. In de bibliotheken met een Mediabar is gebleken dat klanten die enthousiast zijn over een van de apparaten op de Mediabar hun kennis hierover graag delen met andere klanten en met personeel. Klanten kunnen zo voor medewerkers een bron van kennis en inspiratie zijn.

Producten

In het hoofdstuk Suggestielijst vindt u een overzicht van hardware die opgenomen kan worden in de Mediabar, ingedeeld naar doelgroep. Deze lijst bevat geen vaste set, maar vormt een advieslijst. U kunt uw eigen Mediabar-set samenstellen, afhankelijk van uw doelgroep(en). Het overzicht geeft per doelgroep suggesties voor activiteiten, met vermelding van hardware die hiervoor nodig is. Wij adviseren u om jaarlijks budget te reserveren voor nieuwe hardware.

Veel functionaliteiten van de apparatuur

hebben een draadloze internetverbinding nodig. Uw bibliotheek zal dan ook moeten beschikken over wifi.

Presentatie

De presentatie van de Mediabar verschilt per bibliotheek en is ook afhankelijk van de doelgroep(en). Op basis van deze keuze kunt u een vaste variant nemen die permanent aanwezig is in één van de vestigingen of een mobiele variant die alleen wordt gebruikt bij klassenbezoeken, cursussen of die rouleert tussen vestigingen. Deze keuze is aan u. Wij adviseren zoveel mogelijk te leren van bestaande concepten. Hier volgen enkele voorbeelden.

Purmerend: vaste opstelling

Hoeksche Waard: vaste opstelling voor roulerende Mediabar

Kopgroep: mobiele variant

Heiloo: vaste opstelling

Rotterdam, vestiging Feijenoord: vaste opstelling

Protection

Het wel of niet beveiligen is een afweging en besluit van uw bibliotheek. De keuze is sterk afhankelijk van de omgeving van de bibliotheek. Wij adviseren u om in ieder geval uw lopende verzekeringen te controleren op dekking bij incidenten met de Mediabar en deze eventueel aan te passen.

Bibliotheken met een Mediabar hebben meestal een lokale leverancier gezocht om de beveiliging te regelen. Afhankelijk van de wensen en omgeving kan dit goedkoop (standaardoplossingen) of duur (maatwerk) zijn. Kijk dus welke beveiligingsleveranciers er in uw omgeving zijn en wat ze voor u kunnen betekenen.

ProBiblio

U kunt bij ProBiblio terecht voor ondersteuning rond de Mediabar, zowel op inhoudelijk als faciliterend vlak. Voor het concept Mediabar bieden wij:

- ondersteuning bij de uitrol op de werkvloer, onder andere met een Mediabar-training voor personeel
- advies over programmering en hardware
- signalering van nieuwe ontwikkelingen met een vertaling naar de dagelijkse praktijk in de bibliotheek

Daarnaast is ProBiblio de verbindende factor tussen bibliotheken met een Mediabar door deze fysiek en digitaal samen te brengen. Ook uw bibliotheek kan hiermee efficiënt met andere bibliotheken uitwisselen hoe zij hun Mediabar hebben ingericht, wat de ervaringen zijn, welke hardware ze hebben aangeschaft of juist verwijderd en waarom. Dit gebeurt tijdens fysieke bijeenkomsten, maar ook digitaal via de Facebook-pagina 'Kenniscirkel Mediawijsheid'².

Tot slot biedt ProBiblio telefonische ondersteuning bij vragen en problemen met de werking van de apparatuur. De Servicedesk van ProBiblio is tijdens kantooruren bereikbaar via tel. 023 55 46 200, of per e-mail: servicedesk@probiblio.nl.

² <http://www.facebook.com/Kenniscirkelmediawijsheid>

SUGGESTIELIJST

PUBLIEK	PROGRAMMERING	PRODUCT(EN) & PRIJS' (€)	
Volwassenen		iPad	479,-
		Android tablet	± 350,-
		eReader	± 200,-
		Nintendo 3DS	160,-
		Chromebook	300,-
		Wii U	± 350,-
		Totaal	1.839,-
Ondernemers	Digitaal inloopsprekkuur Korte workshops Tabletcafé 7 Dingen Demo hardware: uitleg per apparaat Demo augmented reality met webcam, tablet, N3DS	eReader	200,-
		iPad	479,-
		Android tablet	± 350,-
		Nintendo 3DS	160,-
		XBOX Kinect	299,-
		Chromebook	300,-
		Totaal	1.788,-
Ouders	Korte workshops (voorlichting) Gametoernooi Demo hardware: uitleg per apparaat Demo augmented reality met webcam, tablet, N3DS	eReader	200,-
		iPad	479,-
		Android tablet	± 350,-
		Nintendo 3DS	160,-
		XBOX Kinect	299,-
		Wii U	± 350,-
		Chromebook	300,-
		Totaal	2.138,-
Leerkrachten	Primair/voortgezet onderwijs korte workshops Tabletcafé Demo augmented reality met webcam, tablet, N3DS Demo eLezen met eReader, tablets et cetera.	Wii U	± 350,-
		eReader	200,-
		iPad	479,-
		Android tablet	± 350,-
		Chromebook	300,-
		Totaal	1.697,-

PUBLIEK	PROGRAMMERING	PRODUCT(EN) & PRIJS' (€)	
Jongeren	Jongerenraad Gametoernooi Hardware inzet bij klassenbezoek Demo augmented reality m.b.v. webcam, tablet, N3DS Schoolklassen inzetten voor programmering	iPad	479,-
		Android tablet	± 350,-
		Nintendo 3DS	€160,-
		XBOX Kinect	299,-
		Wii U	± 350,-
		Totaal	1.638,-
Kinderen	Gametoernooi Hardware-inzet bij klassenbezoek Boek-o-Matic (educatief programma) Demo augmented reality m.b.v. webcam, tablet, N3DS	iPad	479,-
		Android tablet	± 350,-
		Nintendo 3DS	€160,-
		XBOX Kinect	299,-
		Wii U	± 350,-
		Totaal	1.638,-
De genoemde prijzen zijn adviesprijzen.			

Voor vragen over de genoemde programma's en hardware kunt u terecht bij:
 Erik Reuvers, tel. 023 55 46 295 / 06 21 24 13 71, e-mail ereuvers@probiblio.nl
 Babette Egges-Huijsmans, tel. 023 55 46 206 / 06 24 99 77 96, e-mail begges@probiblio.nl